

ACC. N:R M. 8393 : 1-80.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Småland Upptecknat av: Jenny Danielsson
 Härad: Skinneröd Adress: Jät
 Socken: Jät Berättat av: Densamma
 Uppteckningsår: 1942 Född år 1880 i Kalmarvik

Ljälvbiografi (forts. fr. M. 8353.)

Tjänstplats i en prästgård.
m. m.

Landskap: Småland Upptecknat av: Jenny Lennelund
 Härad: Trinnevald Adress: Jät
 Socken: Jät Berättat av: mig
 Uppteckningsår: 1942 Född år 1880 i Kalavik

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

i röts ylletyg, på alla gulklappar var det skrä-
 ma rim och verser, jag minns särskilt en.
 Tårtorn hade en dålig lampa på sitt skrivbord
 som bryste dåligt, och därför kallades den för
 pratten. Sonen Erik gav sin far en lampa
 i gul klapp och rimmet lydde så "Upplysningens
 förmågan synes hava stigit övermått men
 ennså prägnas skrivbordet syns lysa blott en
 pratt. Jag minns veckan före jul. Prator
 Wijkmark kom ut i köket han stod och höll
 sin snesdosa i handen och snusade i näsan
 var annan minut, ty det gjorde han när han
 stod och talade med någon. Ja, Jenny sade han
 denna veckan kommer här hem en ostyrig
 puts

pojke. Från något förmärmod, äja, sade hon
änne har han inte hört om öns skacklarne
ja her Erik som han då kallades var en mycket
snäll pojke både som son och bröder och
för övrigt mot alla människor, han är nu
byråschef för fångvården och bor i sin egna
villa på Seltjö-Strömmen. Jag övergav nu till
julafton 1902 som nämnts så hade jag mycket
att göra ty det var många till middag. På köst-
len dracks det till med smörgåsar till, sen för-
läste Erik aftonbön och vi sat alla och
lyssnade tåligt, sen fick var och en gå till
sitt rum, och jag till köket ty där låg jag
och hade inget annat rum. När jag kom
från mig själv så kom alla barndoms och
ungdomsminnen fram. Då först förstod jag
att jag stod ensam i världen och fick själv
saga för mig själv att jag tänkte på att

hemmet hos fater, jag höll henne som en
mor, om där rätt var fattigt och nått så var
vi ändå sammanbundna med varandra och
nu den första julaften sat jag ensam ty
inne i huskapets sal fick inte jag vara med.
Juldagens morgon skulle vi tidigt upp ty ot-
sänken började kl 5 på morgonen, vi var alla
i kyrkan fru var ensam hemma. När vi kom
hem så hade hon frukosten färdig och fram-
dukad och bland all julmaten hade hon ko-
kat ägg något som jag aldrig sett eller ätit
juldagen. Till middag var det grönska en stä-
ende rätt liksom ägg från frus föräldrahem
och liksom med quistfäsen och rödbetor
på juldagens kväll. Till annandagens mid-
dag var det stek och potatis skivstek den
så kallade "sviringen" (karen). Sen kommer
här ett minne som aldrig glöms fort

Den förfärliga jultormen natten emellan jäs
och annan dagen jag vaknade vid att ett stort
träd brackade ner och i det samma kom ras-
torn ut och våkte och sade att vi får inte
ligga, bakom byggnaden stod några stora
höga aspar vi hörde hur den ena efter den
andra brackade ner, vi tordes inte gå ut eller
öppna några dörrar. På morgon såg det som
en bea med hullblåta träd runt om, taket
på ladugården var avblåst och takstegen kas-
tal omkull. På morgonen var det nästan
lugnt. Parton hörde yllu till kyrkan och
jag fick åka med hi åkte i en kärre plats
bendast för två, när vi kom ett stycke på
vägen så fick vi se många ladugårdstak
bara och höledor hullblåta. När tiemten
skade höjst så kom det bad från baron
Ragge på Jämsberg att alla hans underha-
nato

vande och flera med dem tillsammans 22
man skulle bege sig hem och upprensa stora
käradsvägen så folk kom fram ty där låg
träd över träd från långa sträckor och där
arbetade folk hela dagen. Blåsten vräkte ner
stora områden i skogarna runt omkring. Det
var också mycket kallt den julen kölden bövi-
de tre veckor före jul och höll på hela jul-
helgen. Fredag jul skulle jag gå hem och hä-
sa på mor, sitta i staden spegellänk och jag
gick på skridskor härifrån gät till Sjöskärgården
det var två pojkar här från gät som följde
mig över, jag skulle vara hemma till dagen
efter och då följde ungdomarna mig hit igen.
Det var den sista gången jag såg Magnus fönnor
då så mycket som jag varit i hans hem. Han
sade till mig det var roligt att få se dig en gång
till, han sade när du kommer hem så hedfäst

presten att han ber goda böner för mig, och det
var den sista gången jag såg och träffade honom.
På nyåret kom där många främmande från
nyårsfest till prestgården, jag minns sen inte
hur det var hela vintern jag minns bara har
lång och dryg den var ty jag var inte ute bland
någon ungdom. Jag vågade två gånger på vintern
också spanna jag all. När jag kom hit till jät
så var det i farten med en spökhistoria som
späck i djura tilllo här i jät alla människor
var uppskrämda över det, på en gård som
hette Ringegård var det ingen ro så snart som
det blev mörkt inne i huset var det en lång
gråklädd karl som reisade sig över allt, om
di har ett tält fäst i handen så helt plösligt
släcktes det likadant var det i ladugård och
stall. En dräng som tjänade där talade om att
om han var ute och höjde en kvast och när foto

han kom in i stallet med hästen så blev
 det fört så han kunde se att reda av den
 sen var det släkt. Men ute omkring husen
 var det värre det kunde hagla av stenar i
 luften som slog ner mitt för och ibland en
 folkhög men Enges träffades av dem. Det hån-
 de en gång att en som hörde vägen förbi där
 fick en sten i vagnsädet. Pastor Wijkmark var
 där en hel natt men han kunde inte göra
 därut. Det fanns på den tiden en prest som hette
 Ljungqvist som folk anlitade mycket till allting
 di bad också honom komma dit, han gjorde
 så att di fick kalla dit alla gårdarna och
 alla som varit liket, ty där var en man där
 en hemmansägare som hette August i Bångaväsa
 di skulle alla ställa upp sig och gå från det
 hem han bebott liksom på begravningsda-
 gen, di sa som här och enkan närmast
 forts

och sen alla efter varandra som di gått.
Men det skulle vara sen mörkt på kvällen
och inte fick di säga ett ord till varandra
så skulle di gå och presten gick före liksom
i en begravning, när di gått ett stycke från hem
met utåt vägen så skulle di skiljas där, di var
edruarna på att di inte fick tala om vad di
såg, och det har g' heller någon gjort. Jag har
frågat två av di fruntimmer ty di lever är vad
di såg men di sade det sågs ja inte men jag
vill inte se det om i sen. Efter den dagen blev
det långt på gärdet. Denna spröckhistoria vara-
de ännu 1901-1902. Jag minns den första påskan
jag var i prestgården det inträffade då en to-
tals mån förmödelse jag satt upp hela natten
så när och såg på den det var 1903 samma
år i påsktid. så hände det att min kon-
firmeringslärares Tykoherch Samuelson fanns

i Fälfreik körde och välte och bröt benet på sig. Sen kunde han inte förmå göra mer. Det blev en tidsig vår det året, jag var kunnig med att fiska ty det hade jag fått lära på Kläcklinge, jag förslog att vi skulle göra en "älareu" (langren) jag plöjde dagmark på kväterna och prästen Hanna pastorens dotter och jag fiskade, vi var ute på sjön kl 4 på morgnarna vi fick mycket fisk vi fick 11 stora älvar en morgon ibland ville pastorn också följa med. En morgon när göken var så sadde han ni skall fråga göken hur många år som skall gå till ni skall gifta er, han lärde oss hur ni skulle säga jag var en nyfiken ändå jag ingen fört man hade ni skall säga sadde han. Gök på kvist såg för vilt, hur många år skall gå innan jag mig gifta får, så många rop som göken då var så många år skulle bli gå. Jag frågade fört forts

för mig gaf han 8 rop. Sen frågade fröken
Hanna fröken svarade inte henne. Jag minns
hur stolt portorn var för han hade fått en pi-
ga som kunde fiska så han slapp att fiska
på silverskrok. Sen minns jag när vi skulle by-
ka midsommarbyken det var tre torparkvän-
nor som skulle hjälpa till det räknades in i
dagsverken. Di kom kl 4 på morgonen den
dagen vi skulle böja att tvätta, en gammal
gammal som hette Lona Lina skulle stå för
byken, men en sådan byk det var så mycket
askefläckar på kläderna, så hade jag inte fått
lära mig hos fröken Pörat där skulle kläderna
vara skinnade vita, och frun blev inte heller
belåten med det, och regnade gjorde det hela
dagen när vi stod på byggen vid ån och klap-
prade kläderna, så våra kläder blev genomblö-
ta, och frun var arg för vi hade klappat tunga
fots

Landskap: Småland

Härad: Finnevald

Socken: Jät

Uppteckningsår: 1942

Upptecknat av: Jenny Danielsson

Adress: Jät

Berättat av: mig

Född år: 1880, Fralandsrik

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Jag minns när prästen Vijkmark talade om vad alla åkrar och gårdar hetade från prestgårdens ågar, en åker hetade "drängsgråten", en åker som var så mycke sten på så det var nästan omöjligt att bruka den, ett gårds hetade "jälpen" där var så många bear så det var omöjligt att röjva ihop gräset, ett område bakom ladugården hetade "finan", där var bara stenar och bear och dy hålor emellan dem där slutades alltid slåttern di sade då att där skulle di finas till slut, och därutav kom namnet. En backe hetade holkbacken ty där var en håla var vatten rann i, men den blev aldrig vattenbotten, och den var fort

klädd med en holk så både kätlan och bar
en fick namn därute på sommaren hån-
tades all dricksmatten från den till prestgården
Pastor talade över om att vid den kätlan
hade två flickor suttit en midnattsmat
den ena Maria Andersson boende här i gät
och dog i början av 1920-talet, den andra hette
Lina Threlström hon dog som ung. Di hade
kommit överens om hur di skulle fira en mid-
nattsmat tillsammans, di skulle inte äta
inte tala eller skratta sen solen gått ner
sen skulle di gå till den kätlan och inte säga
något till varandra och sitta där till 12-
slaget då skulle deras tilltänkta makar
komma och visa sig. Maria hade redan
talat om att där kom en kar förbi som
hade grå byxor och svart tröja, och fört
gång hon såg Karl Andersson den forts

blivande mannen så var hon klädd så,
den andra hon såg bara en skugga fara
förbi, hon dog sen om ett par år. Både
flickorna var födda på Torpställen under
prestgården. Pastorn berättade vidare att
hela Lidhems herrgård med gads brade till-
hört året från 1400-talet Björje som då ägde
Lidhem ligger med hela sin familj balsam-
merad under altaret i fäts gamla kyrka.
Och deras vapen hänger i köket. Alltså ligger
Frommenistergården i Väckelsång ty Lidhem
ligger i Väckelsång denna prestgård hetade
Kistva Berg men hade före den hetat
Fristensdal där bodde caplanen, pastorn
talade om att han stod ut på Lidhems-
sjön och angelade gäddor en söndags f.m.
Då fick han höra att det ringde förste
gång här i fäts gamla kyrka, då fick fort

"Caplanen"

han se en man gå förbi, han ropade på honom och frågade är det söndag i dag. När han då hörde att så var sade han "å ja ja" då får jag honom gå hem. Sena stina tände om en historia om samme prest hennes föräldrar skulle gå till kyrkan "helja torsdag" (Kristi himmelsfärdsdag), när de kom till prestgårdens så gick presten och hackade ner honom som var satt, när han såg folket gå i kyrkan så kom han efter. Jag minns sommaren år 1943 det var första gången som jag var ute med ungdomen, när jag kom ut på vägen så mötte jag ett par ungdomar som jag kände de var förlovade den dagen. Skall du gå med till Teileu och dansa frågade de ja, det var jag med på. Teileu var en plats där tre vägar korsade, där dansade ungdomen varje söndagskväll på sommaren utan fort.

någon kostnad, och vi hade mycket roligare
år ungdomen här ner. Jag minns har många där
var och jag var nykommen alla skulle dansa
med prestens hustru. Ja, dörm om min förvåning
där kom verkligen samma projekt som jag dröm-
de om när jag hyste i Mölndal klädd i en
grårutig klädnad som jag såg i drömmen.
Ja, vi dansade flera gånger men inget vidare
den gången, sen på sommaren hade vi sällskap
flera gånger, och efter 9 års bekantskap gifta
vi oss så den drömmen gick verkligen i full-
bordan, och där vi dansade vänta en stor lyck-
sömmen jag set i drömmen. Hur det sen var
på sommaren har jag inte många minnen
utan. Jag minns att jag var på Värö samma
marknad och hade mycket roligt, ty jag ha-
de sällskap med ungdom härifrån och träf-
fade ungdom från min hemtrakt foto

Jag köpte ett halft dussin handdukar
för 3 kr. och då har jag ännu. På den tiden
var det vanligt att till tjänare föro Värdöman-
nad till det kommande året så jag ställde
mig dagen efter och skulle ha 90 kr och ett
par sho för hela året, så fick jag 5 kr i stället.
På den tiden var det inte tillgängligt att på kö-
pa varken kött eller charkuterivaror, i prest-
gården slaktades alla kacker och får o lammen
som skulle avyttras, men när det var slut
så fanns inget förvärr värt slakt. En dag på
sommaren kom det många främmande och
då kom så att de måste bjudast på middag.
Fruen kom ut i köket och var ledren för hon
inte hade något i köttväg hon sade var skall
jag taga mig till vad skall jag ge dem. Hon
gick in jag blev ensam en stund, jag tänkte
även på middagen. Jag gick in med kaffet
fats

och bad han komma ut, nu har jag tänkt ut
en middag sade jag vad vill du Jenny saga
sade hon, jo, sade jag först spenatsoppa med
ostsmörgås till ty vi har ju nybakat fint bröd
och god ost, sen kokar vi vasslönor och gar-
nerar dem med morötter, och förlorar ägg i
vatten och svagt bräckt skinka till det, sen
bakar vi plätter också har ju frun god björn-
bärsryg till, ja kan Jenny himna och säga till
det sade hon, ja två timmar hade jag midda-
gen färdig och den prisades och allihop, och
den fick keta jentans middag, ty alla ungdomar-
na kallade mig för jentans. På hösten i septem-
ber månad bad jag att jag skulle få min
friviska i stället för i oktober och det fick
jag. Jag ville gärna komma hem när plom-
monen var mogna ty det fanns gattorn dem
på Ströchlunge. Jag kunde inte ta mig fort

hem på annat vis än att gå till fots. Jag gick
på söndagsmorgonen till Fralunds kyrka en
och en halv mil, sen kom jag med kyrko-
båten till Träsklinge, sen kom jag till haka
söndagen efter då rodde de mig över järn
så jag hade bara en mil att gå då, men så
hade jag en stor korg med plommar att hä-
ra på, när jag kom hit var de inte hemma
de var på begravning allihop men kom en
stund efter mig. Ja sen minns jag inte vidare
än att hösten kom vi bröt och skådtade
linet, tvättade fåren och klippade dem, sen var
det färdigt till att böja med att spinna ull
och ten tills Julastöket kom. Ja som förest
värmt så skulle ju julölet byggas före Anna-
dagen, ty sade prästen det Peter je att Anna
kommer med öl i kanna. Jag minns några
dagar före innan vi skulle bygga julölet forts

så satt frun ute hos mig i köket där jag satt
och sprann ull och talade om att kyrkoherde
Samuelson var mycket dålig, pastor Vijkmark
och han var embetsbööder i samma försam-
ling. Ty Kalmar var moderförsamlingen och
gäst var annan. De båda presterna hade en gång
blivit okontanta om lönerna båda hade rätt
men ingen orätt, det satt frun och talade
om för mig. Bått som det var kom kyrkoherdens
arien dator och körde ner åt ladvärdarna
han var svart klädd frun anade hur det var,
kyrkoherden är nog död sade hon, må Gud för-
låta mig vad jag sagt om honom sade hon.
Ja, så var det han kom med dödsbudet, det
var även min konfirmationslärare, i april
1903 till 1905 fick pastorn överföra expeditionen
över hela pastoratet sen förmerades arbetet ty
då kom folk nästan varje dag och alla puts

skulle ha köffe, alla karlar som kom fick
ett glas brännvin till, fattiga och rika ingen
skänad. Den dagen som man skulle begrava
så skulle pastorn och frun från begrava-
ning och di. reste. Den dagen byggde jag gubbet
på kvällen tog det eld i sotet i arrendatorns
byggnad, vi var bara fruntimmer hemma, vi
släckte elden med hårta gödrel och salt vi
lade fört gäddlen och sen satt vi på det blev
en tjock rök i pipan så elden släcktes. Då
tyckte pastorn att vi var rädda och duktiga
som kunde klara det. Jag minns sen dagen ef-
ter vilket äventyr pastorn och frun berätta-
de, när likfärden skulle gå mot kyrkan så
hittade inte nämnden i socknen sin
hatt den var försvunnen, han fick inte
reda på den dagen hur det gått till, ty när
han skulle resa hem på kvällen så var forts

329

ACC. N.R. M. 8393:21.

Landskap: Småland
 Härad: Finneröd
 Socken: Göt
 Uppteckningsår: 1942

Upptecknat av: Jenny Danielson
 Adress: Göt
 Berättat av: mig
 Född år 1880 i Fäddesvik

LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

hans hatt bland de andra. Striden dators drög
 hade tagit den han skulle skjutsa liket och
 han ville vara fin, när han sen kom från
 kyrkan så lade han den där han tagit den
 men nämndemannen fick resa med i en lånt
 stekhätt, och det väckte stort upprende bland
 många, det var i december 1913. Till den julen
 skulle från ge sina barn var sin hellinnebord
 duk och sex servetter till han hade själv spun-
 nit garnet och linnet hade vävt på Berget.
 Sen skulle jag bära av det till drälväverska
 så då inte varte det. Två dagar före julaften
 var det färdigt att hämta den, det var fyra
 fjärdingsväg dit, det var kallt att gå och forts

Skriv endast på denna sida!

jag var tröt av julstaket. jag bad annandaten
om en härt och köra med. jag hade lite
godis och karameller det var fullmåne kallt
men vackert. På juleafton lade hon ut en
paket, hon skrev en vers och sette på som
löd så. "I minnets julgraven när hon brann
i minnets mor när hon satt och grann. I min
högskolan i ången rar, och käre minnets ni er
käre far". Den julen fick jag en blå ylleklä-
ning i fultklipp och en filtschal. Till den julen
gjorde jag en mesort jag fick mycket ståtvaror
så den blev god, när sen herrskaperna kom
på nyårsbesök så skulle de smaka den så
jag fick ge ut så många beskrifningar på den
att det kom fram på vintern så skulle jag
hem och hälsa på mor då köd jag tre flickor
med mig så vi ködde med härt isen var stark
så vi ködde över fjällen, och kallt var det forts

När prästorn nu skulle ta emot expeditionen
så var det många av mina bekanta som kom
och tog ut bryning. Jag minns när Anders till
Loos kom och tog ut bryning den som ville ha
mig men jag ville inte ha honom, jag har tekt
om det förut bland mina minnen, jag tyckte
det var så synd om hans bestmö. ty hon hade
samma kläcka som han ville ge mig och jag
ville inte ha den. Jag minns när två kom och
skulle viga, hon var 22 år äldre än han, men
var ändå så glad för honom så hon lutade
ner sitt huvud för hans axel när prästorn läs-
te välsignelsen. När de sen steg upp så tog
prästorn först henne i hand och önskade lycka,
sen tog han honom i hand och önskade lycka.
Vad kortar det sade brudgummen, han menade
vad vigslen kortade, men det lät som han frå-
gat vad lyckan kostade, vi skrattade åt det förte

För i tiden så skulle presterna ha sin lön i bestället, liande, ost, mjölk, smör, lin och mäst. Tryskohuden hade mera förmåner än komministern 1904 var det sista året som han fick sin liande, då kom alla bönderna från Tealund och hörandes dit, och de skulle bindas på kaffe, mat och var sin sup, ty det tyckes inte mer än en sup till vilken som kom. Jag fick ju mycket att göra nu när där kom mer folk men jag minns hur enligt jag tyckte det var ty där kom många bekanta från min hemort. Jag minns en gång på församlingen, när jag steg upp på morgonen så satt där ett par på soffan under kastanjen de skulle taga ut bursning. De hade satt över fjön och vilt inte hur lång tid det gick åt, så de fick äta frukost tillsammans med oss. En gång kom det ett par som skulle vigas han hade glömt vigselringen hemma, han fick taga

fort

en härt och rida hem efter den, och bruden
fick vänta. Jag kommer ihåg hur dan våder-
leken var denna vår det var så mycket vatten
så man kunde ro på maderne som på en
sjö. Jag minns den i maj en stätmakare här i
Går Löderberg så hette han, och en bonde som
hette Axel Indemou en gårdbo han blev än.
Di skulle möta Urkultboar på en holme ute
i sjön, där skulle di fira i maj di söpa sigsmåch
fulla, sen skulle di ro hem var på sitt håll.
Löderberg hade styrat i sjön och drunknat
och Axel låg i båten och sov när båten kom
i land ty vinden drev hörat. Jag minns vilken
bertörlning det blev bland folket här, prestorn
gick genast till hans frue och skulle trösta hen-
ne. Jag minns att det kom mycket regn den som-
maren, rågen både våtte och härjade i regn
så det blev så bevärligt att baka bröd förr

Minne går nu tillbaka till nyårsdagen
1904. Det var nyårsotta i kyrkan, jag minns på
morgonen när herrskapet skulle höra till
kyrkan jorden var bar så di' hade vagn, det
var en klar himmel och kallt människor, när
di' satt sig på vagnen så kom det en skarp
bläst men ingen kull, åter igen två blästas
efter varandra lite svagare, jag skulle bli ensam
hemma så jag var så rädd för att det skulle
bli årka, det var köldgrader men blev sedan
blidväder i slut av helgen, sen blev det så
kallt så det blev stark is på sjöarna, men
di' gick fort över ty i slut av februari' blev
det regn och solken om vartannat. Fönte
söndagen i mars åt vi närsköl av färka
närstor. Friens bror Emil Eggertz redaktör av
Gäteborgstidningen kom och hälsade på
han var en stor skojare på alla vis fort

Jag plöckade nästarna på lördagen som ingu-
rister. Freun var hemma från kyrkan så vi laga-
de middag och även kokade nässelkål, det blev
en stor överraskning när jag kom in och se-
rade den som förätt till middagen. Redaktören
reste på onsdagen och på torsdagen läste vi om
nässelkölen i Tidningen. En morgon stod han
ute i köshuset och got och kokade som tupp
och höna, hönen blev rädda och höll ett far-
ligt väsen, jag sprang dit ty jag trodde att fara
var å färde öppnade dörren å skrek var å ni-
galna för, då stod han i ett hörn men vad
jag blev rädd. En morgon slog han vatten
på brasan i kakelugnen så fort jag tänkte,
jag blev så förbittrad så jag sade ståcks det
mer så för redaktören ligga där och ha det så
daut. Han försökte att få ihop så mycket han
kunde för Tidningens räkning. Forts.

Jag minns inte på vilket datum Trist-himmels-
freds dag inföll på, men jag minns hur mycket snö
det kom. Årendatum och hem fru körd till Urshus
på onsdags e.m. men kunde inte köra hem
förvån på lördagen ty di hade vagn och partom
skulle köra till Trälsvik och läsa med nato-
rordsbornen han åkte i kälkar, detta var i
maj månad. Flar dan sommaren var har jag
icke sagt på minnet hösten kom och det var
mycket vatten på markerna det minns jag. Det hör-
jades även bli tal om flyttning ty Trälsviks
och Jäts församlingar skulle byta gårdar, di tyckte
att det passade inte att prästen bodde i Vekel
sång och predikade i Jät. Baron Tank på Lid-
hem ägde en gård Andersgård som ligger in-
den gamla kyrkan den ville Jät ha till prest-
gård och så blev det. I Andersgård var dubbelt
så många rum som på Berget forts

och gick därför åt mer till möbleringen, jag
vände mycket på vintern till det nya huset, bland
annat vände jag 160 alnar gardiner. två ~~säver~~
mattor. Det var den sista hösten di' hade på
Bergst så frun skulle göra köket och bjuda di'
alla fröna till prästgård, det skulle bli Mika-
elsdagen ty den inföll på en söndag. Och dagen
förest fick jag gå omkring och bjuda dem här
i båda byarna, jag minns att det var måmlikt
och kallt vid den tiden. Julafton 1904 var också
den sista julen di' firade på Bergst alla gårdens
torvare och även dator med hustrur och barn
blev bjudna dit julafton på middag först
gymnastiska sedan middag efter. Jag minns att det
var körsbärskompot och klenetter till efter-
rätt, sen skulle di' vänta tills mörkt då granen
tändes och alla samlades och dansade omkring
den, sen fick di' kaffe och av alla kaksorter
forts

som vi bekat till jul. Sen gjorde pastorn
aftonbön och tal till dem som gått där och er-
betat på gården, alla barnen fick gatter och var
sin liten pulklapp. Sen julen fick jag i pulklapp,
ett svart klädningsstyck och en kaffeservis i nickel
kanna socker skål och gräddkanna. Den ser-
visen har jag ännu. Sen kom år 1905 och som
vanligt mycke främmande från nyårsfest, jag
minns den 31 januari jag fylde då 25 år. Vår
festeran kom dit på kvällen och skulle gratulera
mig, jag drog till ytter dören men läste den inte
ty jag tänkte inte att vara ute mer än högst
en halvtimme. Men så var där en annan
spjaren en som fäktade för mig men blev av-
visad, han var där först på samma gång så
när jag gick ut så gick han in i köket och
gick där och fäktade så pastorn gick ut i köket
och skulle se vad som stod på porten

339

ACC. N:R M. 8393:31.

Landskap: *Småland*
 Härad: *Trimnervald*
 Socken: *Jät*
 Uppteckningsår: *1942*

Upptecknat av: *Jenny Järnsten*
 Adress: *Jät*
 Berättat av: *Jenny*
 Född år: *1880* i *Tralovsneik*

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

då gick där en främmad karl, han fråga-
 de dem det var men fick inget svar, han for
 ut och snartom slog igen dörren och jag blev
 sittat li' övernade inte för mig när jag knucka-
 de utan jag fick vara ute i snö och kyla, jag
 knuckade frå till arrendatorns och fick ligga
 där över natten. Till 6 på morgonen var köks-
 dörren öppen jag gick in och skötte om mina
 göromål som vanligt, men vad frun skällde
 på mig när hon kom ut för jag inte hade
 gått in och bett om att gå ut. Men jag sna-
 rade och sade herrskapet hade sagt sig
 och jag hade inte tänkt att gå när stans
 men när Villo kom i anledning av min färd

Skriv endast på denna sida!

348340

ACC. N:R. M. 8393:32.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

fädelredag så kunde jag väl inte bli ett
gå ut och tala några ord med honom, jag
var ute jemt i 3 kvarts timme och vi stod ner
på vägen, och det att Lene gick in det kan jag
inte hjälpa det var på elakhet mot mig här
för att jag försått hans sällskap, och förvä-
ten är jag inte den flicka som springer med
vilken som kommer ty jag vill bli en bestämd
festman, och nu har jag sagt min mening
jag var arg jag tyckte att jag blev dåligt be-
handlad. Fruen blev ännu galnare och skäll-
de ut mig med alla fula ord. Den kom pras-
tor ut då sade han vad var Jenny och rän-
de i går kväll och låter främmade hörer kom-
ma in i vårt kök. Jag var ingen stans sade jag.
Jag var ute och talade några ord med Vile
hade jag inte fått komma in till arendatorns
så hade jag varit ihjäl i natt hade det forts

344 341

ACC. NR. M. 8393:33.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

lätet bättre. Så kom äldste dottern fröken
Hanna ner, nå, men pappa och mamma
varför heter ni' er så mycket Jenny det är ju
nåmdemannens Vilhelm's hustru vänners son
som Jenny så skapar med ni' får skämmas
allihop. Då sade pappan hade jag varit det
så hade jag inte varit, men från hon skäms
de än värre. Då sade jag detta går jag inte och
lys ju det finns mer lärare som gynnas för
mig, och nu packar jag mina kläder och
flyttar, jag hade föt löfte om att vara till
dåren dotterns en vecka tills jag fick plats.
Jag hade packat och skulle säga adjö. Jag
sade då jag har skött mitt arbete och skött
mig ärbart och redligt och det som jag flyttar
för det skäms jag inte för varken för gud
eller människor. Då blev di' modfärlig och
bad om förlåtelse och bad mig stanna fort.

men di fick krusa och be också till sist
så lovade jag att stanna, men på de villkor
att jag inte skulle bli utlöst mer. Så sade
pärstorn att jag fick gå ut och prata med
fästmannen men lås och tog nyckeln med.
Detta var 1905 den våren skulle vi flytta från
Bergst till Andersgård det var en halv tim-
mas väg emellan de gårdarna, på Andersgård
skulle det läggas in nya golv, sättas in nya
kakelugnar, tapetseras och målas där var
tolv rum med kök, tambur och hall inbe-
räknat, det fick jag bära mat i gång om
dagen i sex veckor till fyra arbetare
Men det var roligt att gå by i gården intill
bodde Villes föräldrar så jag trappade honom
västan varje dag. Den 14 mars flyttade are-
natorn från Bergst till Andersgård, och den
1 maj flyttade pärstorn med familj forts

Jag minns så väl hela flytningen, vi flytta-
de lite var dag hela becken förut. Pastorn
hade ett mycket antikt möblemang, bland
annat så var där två wasar som stod på
byråer med marmorskiva i förmaket, fru
hade fått dem av sina morföräldrar när
hon gifte sig, de var gjordna 500 kr för dem
men tog ej det, de vasarna var präknarna
i en korg mellan sig. Den 1 maj kl 8 på morgo-
nen kom de som skulle flytta oss det var 8
bänder här från Jämsby de körde 3 loss var
för dagen, de fick frukost när de kom sen
fick de kaffe och jök & kakor mit på dagen
de två sista lossen var det ena bara med
mat ty vi hade lagat middagsmaten på Berg
Det sista lossen som gick därifrån var porten
och fru, han körde lilla "godä" själv så kette
marren, pastorn och fru sat fram porten

jag satt bak och hade båda kattorna i
knäet. Thora o. Malin, och Tna hunden sprang
efter. När vi kom fram till allen som
gick fram till Andersgård hade ungdomen
rest en ståtlig ärepost med en stor tavla
i som stod Välkomna, di hade även klätt
ingången och matsalen, när vi kom fram
till gårdsplanen svejpte flaggan upp i toppen
den hade byborna beställt och skänkt. På
gården bildade skolbarnen käck och yunga
Pänter rarat ut bland våra fjäddar m. m. Sängen
Tine i salen hade byns moror dukat upp ett
fint kaffebord med många kakor och för-
ning från var och en som var med och flytt
gröt, ostkaka och sötorst. Fröknarna och den
Erik var där hela dagen och tog emot och
ordnade flytt saker. Sen skulle vi laga till
middagen ty när di varit hemma med fat

hästarna så skulle de med flera andra
 komma och äta, bland dem nämde man-
 nen och organist Hånsler. Något över kl 11 var
 vi färdiga till att lägga oss, när pastorn hade
 lagt sig så kom han ihåg en sak, han öppna-
 de dörren och såde fenny var är papperen
 som låg på klockan i salen på Berget där
 låg en sparbanksbok och i den låg 6 hundra
 kronors sedlar. Vad papperen är det jag inte
 men jag såg Hånsler bära ut klockan, vi
 blev alldeles ifrån oss allihop, jag gick till
 Hånslers och väckte dem och frågade om han
 visste det papperen som låg på klockan
 hastade han bland tidningar och annat
 papper som kördes på det reita flyttburet
 jag skall leta hela natten såde jag men jag
 fick ha en av husets folk med, fräken
 Hanna och jag letade i två timmar fort

men utan resultat. Sen tog fröken Ellen vid
vi höll på till kl 9 från morgonen, vi höll
oss på "tredje vinden" (Tredje våning) där var
inget gott utan endast såsprån emellan
hjärtarna. Jag hittade 2 sedlar i såsprånen
då sade fröken Ellen nu letar vi inte längre
ty här finns nog de andra också, utan nu går
vi och lägger oss men hon gick först in till frö-
ken Hanna och talade om vad vi hittat och
vi letas upp de andra i morgon, nu lägger pen-
nen och jag är i ett rum och vi får inte väcka
oss förr kl 11 i morgon sängkläderna läggs på
galnet och där lade vi oss med kläderna på
och sov till kl. 11, när vi steg upp och öppna-
de fönstret så gott jäk, sedan fortsatte hon
och jag att leta sparbanksboken som innehöll
4000 kr hittade jag i en mattenhög och i den låg
3 sedlar, nu var det en igen och jag fört

hittade den också i en pappersväg när pastor
Tom fick dem så fick jag i kr i killelsen, då
tyckte jag att han var snål. Jag minns sen hur
mycket vi hade att göra när vi lät i ordning
i huset så skulle alla som gjort åreporten gör-
das dit på kates, sen var burs alla moror där
och till sitt skolbarnen som sjöng. Det blev en
tidig vacker vår det året. Men jag minns hur
det åskade och regnade midsejnen aften
och likaså midsejnen dagen, pastorn hade
13 får i betet på en holme i åsnen som het-
te Älgholmen där slog åskan ner och dödade
då 12 stycken kor och det sprang i sjön när
vi kom och skulle gräsa ner de änkorna, men
vi hant att so fott det innan det sjönk. Jag
minns hur mycket främmande vi fick den som-
maren ty vi skulle komma och hälsa på
i den nya prestgården och björka dem fott

Jag fick mycket dicks jag fick 58 kr för sommaren. det var mycket på den tiden, jag klärde mig på det för sommaren. Jag minns en gång på sen sommaren, jag skulle ut och leta upp äggabalor en s.m. under lagan var så stor flots så fåren brukade att ligga där om nätterna, jag skulle krypa under där och leta jag fick se ett stort skräde under lagan som sken vitt, jag tänkte inte kan allt det vara ägg, jag fortsatte men jag var rädd för ormar så jag tog en kåpa med mig. När jag kom dit så var det fina championer jag töste upp förklädet och fick det fäkt, när jag varit in dem så plackade jag lika många till, inga var förgämla utan alla kunde användas, då blev jag glad som belöning därför så skulle jag ifrå den dagen ha 5 öre på väjs jag ägg som jag bar in från köshuset forts.

349

ACC. N:R M. 8393:41.

Landskap: Småland
 Härad: Trännevald
 Socken: Jät
 Uppteckningsår: 1892

Upptecknat av: Jenny Jansén
 Adress: Jät
 Berättat av: mig
 Född år 1880 i Trännevald

LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

Jag samlade dem i en särskild kassa och
 det räckte till strumpor till mig för året. Jag
 minns hösten 1904 innan vi flyttade till An-
 dersgård då köpte pastorn många fruktträd
 och anlade trädgård där. Min skollärare
 Isak Rydqvist hade drivit upp träden och
 gynnade dem. Pastorn hade bett honom kom-
 ma och sätta dem så han och jag och en
 gubbe som hette Nasse i frändlyckan satte
 dem. Nu var jag inte skolbarn hos honom
 nu var jag stor, jag påminde om många skol-
 minnen och han kom även ihåg dem, det
 var roligt att tala om, han sade även att jag
 hade tagit förtförelserna från mina fört

bräder. Det första året 1905 då vi tog upp grönsakerna i den nya trädgården jag minns så väl hur mycket det blev, jag minns en del 18 skäppor morötter, 9 skäppor rödbetor 3 skäppor palsternackor och mycket och stora kålhumor jag minns hur mycket av det de gav bort till dem som inte hade. Jag minns att det blev en tidlig vinter det året, den 16 oktober kom det mycket snö så både potatis och rovor snöade ner. Jag minns den 24 oktober det året på morgonen när jag skulle öta pukest så låg det en hundra kronors sedel på min tallrik och partorn satt på soffan bredvid när jag kom ut i köket. Ja sade han här har jag givit sin lön för året ty jag hade 100 kr för året och orörd han sade det har inte hänt mig sen jag blev prest att någon tjefware har haft sin lön orörd fortfarande.

Ja, sade jag då skall den också komma orädd
i min bok, och jag satte den i min spar-
banksbok en dag i veckan. År 1906 skulle
jag ha 110 kr i lön. Ja sen mins jag inte vi-
dere än att det blev fullt och jag det äret
som andra, det kom många främmade up-
domar till jag det äret som skulle vara där
över helgen. Fräken tällen ville att jag skulle
bli fullt och hon rydde kläder åt mig
ingen viste något förrän Tomten kom in i
solen. Di kunde inte begripa vilken det var
pratorn gick ut i köket och ropade jenny
kom och titta på Tomten, till sitt fick di se-
da på att det var jag. Då sade pratorn om
jenny gå upp till händemannens så skall
hon få 5 kr, nej sade jag om jag får 10 så
går jag inte dit. Men jag gick ner i sadugår-
den där di var och sysslade. Ena satte färd

och mjölkade kon bara tittade men sade
ingenting, då kom gästarna ut från baden då
sade Erika, gästarna si' du var där å då fick
han se mig, han tog en grep i handen och
sprang efter mig och sade "ja, ska ge de den
lilla fan", jag blev förskrämd och sprang så fort
jag kunnat, han trodde att det var en snatterlig
varelse. Jag minns en gång i puerl-tiden det var
många till se på kvällen Erika hade en
konst med sig som hette Vålde, när Erika
skulle skära ost så skar han sig i handen
så blodet strömmade, när Vålde fick se det
så svimmade han, då skulle fruns bror
som även var där hjälpa till att få upp Vålde
han svimmade också och där låg båda två
ingen av dem vågade att se blod rinna. På som-
maren 1906 var där många ungdomar på in-
ackordering, då funderade på alla gule-skaper
ports

men så ville di' att jag skulle jefva dem på
traven, där var en förmögen jheke som hette
Greta hon brukade säga ställ till något ro-
ligt ja betalas det. En gång när jag var i stan
så köpte jag kajengpeppar jag strödde lite
av det på hundkudden till några av dem
det syns inte där man strör det men när di'
sägges sig ner så får di' nysa förskräckligt
och det fick di' göra di' som inte nös så skratta-
de di'. Alla låg på andra våning och jag skat-
tade för mig jheke. Till på natten var prästern
och sade ifrån att di' skulle vara banna
ty han fick inte sova men att någon gjort
det värste di' inte. Jag minns den första gången
jag hörde talas om kajengpeppar så var det i
Skatölös kyrka. Det var en präst i Tranbunge
som kalltes för Skräddans Oluf han hade blan-
dat kajengpeppar i vanligt snus och bjöd förti

omkring av det i kyrkbänken, en stund därefter så böjde gubbarna ut mysa den ene efter den andre så di måste gå ut ur kyrkan. Jag minns en gång jag talade om för den flickan Grete att di kunde taga det där fjäret som man gör av torra myran och lägga det på sakalen så får di kläda, hon hade gjort så och sagt i alla ungdomens sängar, di hade inte njutmas på den tiden utan nattgäjs och kort nattskjorta di fick både på benen och kroppen, blisade att det hade kommit in knött, så hade di solet av det en gång. 1906 var också en tidig vår jag minns att vi kokade rabarber förskä den 17 april, och jag minns den sista söndagen i april när alla pastors Bejjels barn kom till prestgården och skulle säga adjö ty deras far hade fått kyrkoherdes plats i Lerhanda, då gick alla barfota så när fort.

som ärliga flickan Elisabet, en av di pojkar
är nu professor. Det var en tidig vår och det
blev också en varm sommar och tidig skörd
sågerna var artoget den 1 Augusti. Jag var även
det året på Västerö sommarmarknad, det var
mycket varmt vid midsommar det året, jag
minns så väl midsommardagen det kom
två herrar från Västerö som var studentkam-
rater med frakter. Di reste ut just den
dagen i tro på att di skulle få nyprotatis och
filbunke till middag, nyprotatis fick di men
inte filbunke utan fruktsoppa. Jag minns
så väl vad den ene sade, det var Röstnästare
Rydbeck han låg på ett gäst rum på andra våning
han sade när jag var inne med hans skor har
ni inga pelargonier här, jag har sade han 28 oli-
ka färger, det tyckte jag var mycket, men en
av de första åren jag var gift så sånde foto

han mig 14 sorters färger med sin jungfru ty
hon är från Jät. Jag minnes hört 1906 jag
hade passat hönserna väl och lagt på många
kycklingar, vi fick så många ägg så frun sade
jag vet inte vad jag skall ha alla äggen till.
Fruen kan väl säga dem sade jag, jag har alltid
rig sått ett ägg sade hon det passar väl inte
eller att jag säljer ägg sade hon. Det passar
väl så väl som snö så sade jag. En dag fram
i slut av oktober kom hon till köket där jag
satt och sprang ut, hon sade jag skulle så
gärna vilja ha var sin klädning till mina flick-
or och Stackspronsflickorna till Julklapp så dant
som en blus som jag hade som jag väst in-
nan jag kom dit, di tycker så mycket om det
kan vi hinna det till jul sade hon, jag fan-
derade på det men det var ju inte gott att neka
det visste jag, ja, sade jag då kan väl forts

jag resa till stan och sälja ägg och smör och
sen köpa garn för di pengar, det kom ut
överens om med det samma det skulle bli
sju klädningar 10 till var klädning alltså 70
elvar. Jag karto till stan sålde ägg och smör för
45 kr köpte garn med mig hem och fick peng
ar över, när jag kom hem tyckte di att det var
bra gjort, och pratorn råkade till i dosan.
Men innan jag satte näven i gång skulle vi först
byta linett det tog några dagar. Jag minns så
väl på kvällen när bytugubbarna skulle
äta har di rimmade för bytugröten där var en
gubbe med som hette Måne i Brästa gård han
hade reda på så mycket som på en emellan
himmel och jord, och jag har skrivit mycket
till Leend om hans sägner. Den gången talade
han om att han hade sett Esdan och
Eoa, han hade sagt han legat naken forts

en natt, jag var så naken som jag är nu
sade han, han sade jag såg när Adam kom
in och satte sig på en ~~stol~~ vid spisen sade han,
han hade långt skägg och stora ögon och stor
näsa sade han, han var lik en man som het
te Trealle till jons, han talade med en grov
stämma. När han stillet sen skulle gå ut
så mötte han Eva han var skön som en
ängel hennes kropp var rund och fet hon
hade ett skönt anikte och stora milda ögon
hennes hår var så långt så hon svepte det
omkring sig det räckte ner till golvet men hon
försökte fort både vora nakna. Allt skrat
tade åt honom och sade att han drömt det,
nej sade han äter så sant som jag sitter här
så var jag naken, jag har sett dessa stamfö-
aldrar, präster, tjäknar och han ville inte tro
på det. Ja nu var knut knutet och nu forts

359

ACC. N:R M. 8393:51.

Landskap: Småland Upptecknat av: Jenny Jons'elsson
 Härad: Kinnared Adress: Jät
 Socken: Jät Berättat av: mig
 Uppteckningsår: 1942 Född år 1880 i Kålsnäs

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

återgår jag till näven, jag satte den i gång den 14 november, jag fick ju ritta hela dagarna frun och präken Ellen lagade mat städade och diskade och emellanåt spelade partorn lutor, på slutet fick jag hålla på till midnatt för att kunna få den färdig, jag minns sen hur brått det blev till just ty vi hade jemt 14 dagar på oss, men det gick. Jag minns sen hur stor just klapp jag fick ett klädnings-tyg, en finaste domestik och ett damin köp-tå senetter. Sen efter just vände jag en lika dan klädning till frun i brun och vit färg. När jag sen hade nävit den så sade frun nu får Jenny väva en näve till sig själv färdig

Skriv endast på denna sida!

hur dan och hur lång jag ville därför att
jag vänt så mycket för jag. Jag blev både
sacksam och glad för det ty jag tänkte ju
på att gifta mig och jag hade inget hem som
jag kunde vara i medan jag gjorde lite åt
mig själv. Jag berättade mig då för att väva
en handduksväv på 65 alnar så jag fick 4
dussin handdukar. Det var vintern 1904 jag
mins att det var mycket snö och kallt och mycket
regn på våren. Jag mins att vi sått och sått
färdigt i trädgården. annan dag fringst skulle
jag resa till Fläcklinge på bröllopet ty tomt
fästes yngste son och min hustru handduksväv
Britta skulle då vigas i Träfsviks kyrka. Jag åkte
härskjuts dit det regnade hela tiden men
vi körde dit, och sen regnade det medan vi
körde från Träfsvik till Fläcklinge så när vi
kom fram så vägrade vi så många strykjärn
Gerts

vi fick tag i och pressade våra kläder torra kl
 var 4 på e. m. när vi kom fram till bröllops-
 gården, sedan höjde kalaset, när vi druckit
 kaffet och fått var sin smörgås så höjde det
 att åska och höll på med det i två timmar
 Då släckte kokenkan i spisen och folket satt stilla,
 när åskan gått över fick hon ju åter höja på
 så måltiden var inte slut förrän kl 4 på mor-
 genen, när jag sen skulle tillbaka hit till gård så
 badde di mig över sjön. Jag minns en gång på
 sommaren jag skulle gå hem en söndag ty bå-
 da mina bröder var hemma från Tröperhamn
 Di skulle so och möta mig kl 9 p. m. vid åsen
 en plats här vid Jättestandet, di tog sina met-
 sprö med sig och medan di väntade på mig
 så metade di upp 15 abborrar som vi kalasade
 på sen när jag kom hem. Jag minns även när
 jag sen kom hem så plackade vi många fötter

kräftor som vi åt på kvällarna ty di var inte
så hårt beragade på den tiden. När sen mi-
na bröder sadde mig tillbaka så tog di met-
spön med sig och tog ett 60-tal abborrar som
jag fick med mig hit till prestgården och som
blev mycket välkomna. Jag minns när den första
bilen gick härförbi det var den tredje höv-
dagen 1904. Det var begravning för Juntens
höljare, när prästen stod vid graven och förvänt-
ade jordfästningen så kom det en bil på vä-
gen som gick förbi här. När folket fick se den
så rusade di alla från graven bort till kaka-
muren och skulle se det märkliga åkdonet
prästen stod ensam vid graven och läste. Jag
minns en gång det kom ett par till prestgården
som skulle vigas hon var så mycket äldre än
han så han hade ställt laddor för honom
när han döptes hon kallades för forti

engl Evan och han gabbadåkans Jellfahan. Jag
mins hur mycket regn det kom på vägen det
året och våren blev sen, två gånger sådde vi
trädgårdsfrö på trädgårdslandet och regnet
spolade bort det folk här omkring kunde inte
sätta potatis förrän i sjätte veckan vilket var
mycket sent, i vanliga fall senast i åttonde veckan,
på maderna var det så mycket vatten det å-
ret i stället så di fick råsa ihop gräset
i vatten, lägga det i höboja och bära det på
ryggen till på torra landet. På åkrarna där
rågen lade sig utav regnet i "lågorna" börja-
de den att gro och växa och blev dåligt bör-
gad så det blev så svårt att baka. Jag mins
när vi skulle baka julbröd så sade frun
jag är så ledsen åt vårt julbak värst är det
om inte fästigmansbrödet blir bra, alla hade
surdeg när di bakade men det ville inte fästa

frun ha. jag sade vi får göra som de gamle
fruntimren gjorde. Hon sade hur gjorde di, ja. sade
jag di gick och stal 9 spånor från 9 "vedkastar"
baldhakar, från en torsdagshäls den eldade di
uppi i ugnen när di skulle baka så blev det
bra bröd. Från Jenny sade hon försök och gör
det, men såg det inte till flickorna. Ja. jag gick
ästad till att göra spånor det var inte svårt
ty här är lätt bebyggt men jag var mycket rädd
för att någon skulle få se mig, jag gömde spå-
norna tills jag skulle baka, men jag var och
gick en bit senare åt en god vän som
jag ville kunde tåga. jag gjorde upp surdegen
med vatten och mera mjöl, sen satte jag den
under locket i ett hörn av köksuffen. Det vid-
to jag att inte frun gick, när jag gjorde degen
från kvällen så slog jag i surdegen, när jag
eldade ugnen så tog jag spånorna från

och vi fick ett så fint och välhyttat bröd. Fru
blev glad för det och trodde att det var spå-
norna som gjorde det, men jag hade min
tro på surdegen sen tog jag surdeg bak ef-
ter bak och gömde den emellan bakken och
vi fick bra bröd hela året. Hon sade en gång
jag tycker att brädet inte smakar fräscht,
det har nog jätt bra länge svarade jag och
så blev det vid det. Jag har så många min-
nen från en dag den hösten det var den
18 november fört från f.m. kom det ett
par och skulle viga bruden var stor och
vördig ty hon var färdig till att få en liter
som även blev så efter två dar. På em. reste
pastorn och fru till organist Hånsler på
barn dop. På e.m. var jag och köpte en hant
triennat bunnels garn för 4.50 det skulle bli
till varp till en dräknäv till mig porto

På kvällen var jag och köpte en skäppa
juläppel till mig sjelf av Mare i grundhydan
jag fick en och en halv skäppa för 75 öre. Ja
sen har jag inte mer minnen för det året
utan det kauliga julstöket vilket är outal-
det kom året 1908 och mycket främmande på
mycket som vanligt. Det året tog jag min fri-
veckan före fastlagsöndag den höll
jag i Urshult hos ett par gode vänner.
För i tiden var det en plågsed att ungdomen
gjorde galagiller och dans efter, jag hade nu
alla åren varit med överallt och kunde in-
te ljuda igen. Men skulle jag ha ett kalas
hos dessa två makar det var på fastlags-
söndagen, jag bjöd alla ungdomarna här
ifrån Gät Vi blev 6 fullständiga skjutisar,
di kom till mig kl 9 på söndagsmorgonen
så drack vi kaffe med dopp och jökar forts

sen gick vi alla upp i kyrkan 26 stycken
och hörde på dr. Widenström det var många
av dem som inte sett eller hört honom
För mig var det en glädje att få komma hit, ty
det var den första gången som jag såg och hörde
den första kyrka som jag var i. I den kyrkan
hade jag lagt mitt första offer en vetebulle i
kåsen, ett minne som jag aldrig glömmes.
I slut av april skulle jag gå hem och hälsa på
mor hon visste inte att jag kom och hade inga
varma sängkläder jag lade mig i di kalle
men det fick jag dyrt betala ty jag fick luft
röskattar och slem från lungorna så jag
var sjuk hela sommaren. jag gick ner i vikt
från 66 kilo till 54 kilo men jag skötte mitt
arbete hela sommaren. Fröken Ellen var snäll
hon lade på omslag på ryggen och skötte om
mig varje kväll som daktorn sagt forts

Jag minns det var så mycket längan det året
fräknarna och jag var och plöjde många en
dag. Den dagen var partom och fru i Bergunda
från prestkonvent. Jag minns hur mycket längan
partom åt dagen efter när vi rensade hem.
På natten blev han sjuk i hjärnblödning han
kunde inte tala han skrev hämta docktor
när han kom sade han att allt var hopplöst
han låg sjuk jemt i 14 dagar han slutade en sön-
dagsnatt 68 år gammal. Vi fick vaka över honom
när natt det tog hårt på mig som var så
klen fört. Det blev sen mycket att göra hela
veckan före begravningen där var omkring 150
personer inbjudna och alla kom, och alla skulle
bjudas på middag. Jag hade aldrig varit så
ledsen vid att stiga upp någon morgon som
denna, flaggan röstes på katu stäng kyrkorna var
och satte upp unga graver från prestgårdens foto

369

ACC. N:R M. 8393 :61.

Landskap: Småland

Härad: Frimmarvad

Socken: Jät

Uppteckningsår: 1942

Upptecknat av: Jenny Jönsson

Adress: Jät

Berättat av: mig

Född år 1880 i Dralmsvik

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Till kyrkan, skolbarnen bildade köck och
Västs kyrkleja sångförening kom och sjöng både
i kyrkan och vid gravsten. Jag glömmer aldrig
sällskapshunden Ina. Hon steg Jät på morgo-
nen när folket kom, jag följde med henne
upp på tredje våningen och gjorde en bädd till
henne, när folket hade gått och vi var själva
så gick jag upp till henne med mat och varm
mjölk men hon smakade inte en bit på tre
dagar, när hon sen kom ner så brydde hon sig
inte om någon mer än mig, när jag bar ved
och vatten och var jag gick så följde hon mig
fram och till baka och hon ville ligga i köket
om nätterna där jag låg. Jag minns sommaren fört

Skriv endast på denna sida!

förs prästens död. Ärendatorns flicka och två andra i närheten gädd i samma ålder sex år, de lekte där tillsammans de gjorde riktiga graver i sanden och satte blommar på alla tre till antalet. Jag hade alltid hört gamla säga att när barn leker så, så bär det dödsfall, så jag sade till flickorna jemt att de fick inte leka så. Ja det blev verkligen tre dödsfall i stället för mindre än en månad. Fruen hade en bror lektor Eggert i Trarstadsöarna och en kusin dr Eggert i Malmöholm, den sistnämnde begravdes på lördagen och prästen på måndagen lektor Eggert var med på prästens begravning men dog sen om 14 dagar så det blev 3 i stället som de tre gravarna. Jag minns hur stor dödlighet det var i socknen ifrån det prästen dog den 20 september och till nyårsafton blev det 14 lik i denna lilla församling fört

som då var omkring 800 innerånarna. Jag minns
 också att frun gav mig svart sorgsklädning och
 sorgscholett i krusflor ty jag har aldrig haft hatt
 vidare fick jag vita förkläden vita vantar och
 serveringsmått, och jag bar sorgdräkt ett år efter
 jag minns år 1904 den 27 april natten till en sön-
 dag då brann en hel gård ner här vi viste inte
 därom förrän jag kom ut på morgonen och
 fick se stenarna borta, det var boningshus kök-
 lårhus och tvätt-hus. Jag gick in och tittade om det
 för pastorn och frun innan de steg upp. Jag fick
 genast gå dit och höra om någon var inblandad
 men så var det ej. Dottern ferda följde med
 mig hem ty vi har gode vänner, hennes mor var
 död lite förrut den 23 februari, vi gick över kyr-
 kogården ner till mestgården, hon gick till
 sin moders grav lade sig på knä och knäppte
 samman händerna och såde de lilla älskade
 fäts

mamma vad du är lycklig som slapp att se detta. Sedan gick pastorn och hemtade hela familjen till middag den yngste sonen skulle konfirmeras om en vecka så alla hans kläder och bibel bränns inne. Innan jag nu går vidare vill jag säga om vad minns jag har av pastorns konfirmander i alla åren. Varje dag som di gick och läste så fick di kaffe och kakor och ibland väfflor vid rarten. i gengäld för det när jag var och bjöd dem så lade di karameller godis och kringlor på bänken till mig. Pastorn tog inte emot pengar eller gåvor av barnen. Lärda dagen blev barnen bjudna på stort kalas, och då brukade en del av dem ha något med sig till frun såsom ostkaka sötört spettkaka även färs. Efter pastorns begravning minns jag hur mycket det blev att göra ty sonen Erik var prestvigd året förut men skulle nu tillträda som past

fångehuspredikant från Svartjö präken Hanna
skulle följa med och hushålla för honom han
skulle ha en del sängkläder med. När sen Julem
kom så reste fru och präken Ellen till dem
och lämnade mig ensam hemma i det stora hu-
set, jag var inte glad för det men en vänare är
en vänare. Julafton skulle firas som den bruk-
de göras. Julafton skulle jag bjuda kyrkvårder-
na organisten kyrkväktaren och arrendatorns fru
middag fört grytdag sedan middag två rätter
och efterrätt och kaffe efter maten. På grund
av att vi ingen förest hade så fick en annan
dubbelsed så vi hade julotta kl 3 på morgo-
nen. Julklappen var utlagd till mig men fick
ej öppnas förrän julafton ett fint svart kläd-
ningsstyg i var lakan som jag gick runt där
i sängbäddstakt och mycke gatter. Jag skulle också
skicka ut mat och gås till fattiga forts

frå guldafven som vi brukade göra, jag hade en
flaska till jelfv till det, och hon såg också hos mig
varje natt ty jag tordes ej ligga själu i det stora
håret. I fattighuset bodde en gammal man
benämnd "mormonen" (Johan Gustaf Gannor) han brukade
placka nötter till franton nu kom han
juldagen och gav mig två liter fina nötter,
han sette där och pratade med mig han var en
språman i stjärnor naturen och vädeslek och
där fick jag veta mycket av honom som jag le-
de på minnet en stor del har jag skrivit om
till Lund. Han drunknade i en stark storm på Rinken
från var borta hela gulhelgen och kom inte hem
förvån på min födelsedag den 31 januari, jag ha-
de ingen ting att göra utan varse mig själu, jag
hade inte gåt sylslös, jag ville att frun skat-
te ha en hundeksuär sådär lingsam hade vi
jag tog mina pengar och köpte varp för fort

och hade vänt en värd på 63 alnar när hon
kom hem jag visste hur hon ville ha det.
Jag minns när di kom hem, di hade köpt kaffe-
bricka två kakbrickor en stor duk och två små
som jag skulle ha när di kom, och jag hade
gulgranen kvar så jag såg den när di kom.
Från år 1909 har jag inga vidare minnen iske
ens följande. När sen år 1908 kom så skulle vi
berömma prestgården nemligen sista veckan i april
Jag minns hur mycket vi hade att göra innan
auktionen skulle bli ty att skulle sågas blott
och rent, det kom ingen snö den vintern förän
fram i marsinstiden då kom det mycket det var
raskigt väder och kallt i april auktionen var i
midsen april di hade ett stort antikt bordsk
tag di gamla sakerna till sig 9 mindre ur 9 ten
fat och 18 tennfabriker och två stopp sen kan
jag inte räkna upp mer gammalt fört

det blev för utsträckt. Den 30 april flyttade
frun med sina två flickor till Linné. Det var
en gripande dag. Bönderna här omkring skjutsa-
de ner flyttbarkarna dagen förut sen reste di-
morgonen efter allt och alla från Snapparehem.
Jag och Ina och kattorna blev till sist, den dagen
stämmer jag aldrig. En kvinna var bjöd till att
hjälpa till och göra rent i huset vi skrevade hela
dagen. Det äro det med hunden hon för-
stod att alla skulle höra hon följde mig och låg
breddvid mig hela dagen när vi skrevade men åt
ingen ting. Lite före kvällen kom den man som
skulle skjuta kattorna och hunden. När han så
de koppellet på henne så stortjöt hon och ville
gå till mig och ännu svårare var det för mig
jag grät hela kvällen ty det var en så förstån-
lig hund. Sen skulle jag också ut jag hade ju
 varit där sen 1902 så det var som ett hem.
Kato

Jag hade tagit plats för sommaren hos en bror
till min fästman Pille i en gård strax intill
så han och hans far var och flytte det jag hade
till min blivande mörkers hem. Och det var inte
så lite, jag kom till prestgården som sagt 1902
och då hade jag knapt kläderna på kroppen i
lön hade jag 90 kr fönto året och 5 kr i öko i tre
år därefter sen höjdes det mer och mer så jag
hade 130 kr det sista året. Men där var mycket från
mande så jag fick mycket dricks på di'ären hade
jag sparat 480 kr som jag hade på bok, jag köpte
mig väntor och spinnrock och 3 pund fjäder
till sängkläder, jag lät väva en drätmäte, jag
köpte lin och tyll en gumma till att spinna det,
min friville hade jag ihop för två år då blev
det 14 dec, jag var då hemma hos mor och när-
de mig lakan så jag hade 18 lakan och di' 4 dusin
handdukar som jag fick väva i prestgården fort

sen hade jag köpt många husgerådsaker
av di som gick och sålde så jag hade två
säckar fulla. Så fick jag en prun till minns en
prastorn / salbord av ek och 6 stolar, sen köpte
jag en del på auktionen så det blev ett helt
huss. Det första året jag fingo i prestgården så köp-
te jag mig ett får och bjöde ut det till "Sata" (höf-
ten) läret var mit sen skulle den som födde det
ha hälften av uller och hälften av lammen, di
förmärades så jag hade får på två ställen, när
fåras tvillinge så fick jag såga två lam på hösten
jag sålde även ull sen hade jag till alla strum-
por som jag stet och även till klädningstyg som
vänder på fabriken, på den tiden var det ingen
som hade annat än svarta ullstrumpor både
samma och vinter, och di blev heller inte så
dyra. Ja nu lemnar jag mina minnen från prest-
gården, nu skulle jag tänka på eget hem forts.

379

ACC. N:R M. 8393:71.

Landskap: Småland

Härad: Fimrevald

Socken: Jät

Uppteckningsår: 1942

Upptecknat av: Jenny Jönellsson

Adress: Jät

Berättat av: mig

Född år 1880 i Follonica

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Jag minns när den nya kyrkan här i Jät vigdes in
det var trettonde dagen 1910. Di skapade då
rent i den gamla kyrkan som är så gammal
som från 1100-talet. Di tog både klockorna i klock-
stapeln, predikstolen, den stora klockan som vi-
sade tiden, Uggles och Bäjjes vapen som häng-
de i koret. Vi var vana vid att höra helgmöts-
ringning här i Jäts by men nu blev det tyst
och dyster. Uggles och Bäjjes vapen fick di boer
ställa tillbaka ty det smäll och smäckt i
den och di flyttade sig så di hänger nu i gam-
la kyrkan. Vi jago min fästman blev förbådd
vid Jät. hos min tilläktte sväger fick jag
gå och arbeta uti ty han hade jordbruk
här

Skriv endast på denna sida!

Här i går var det tingsställe, och det har det varit sen länge tider tillbaka. Ty di har hit tag dom aringar i grustag på Røgg sandbackar. Här är en plats i socknen som kallas för tingsbackali. Det blev bestämt att tinget för Klummevalds härads skulle flyttas till Tharö; det skulle bli auktion på det stora tingshuset hösten 1910. När det såldes så köpte min svärfar det, ty han ville också ha ett hus byggt ty han skulle lemna sina gårdar, han sålde den ene gårdar till oss här vi nu bor i Smulvågård men här var inga hus så vi fick bygga alla huren här. Hanselgårdens sålde han till en annan son som också skulle gifta sig sen byggde han ett hus till sig själv. På hösten flyttade jag hem till mor och väntade lite åt mig på vintern. På nyåret 1911 gifta vi oss vi vigdes den 5 februari, det slutade
forts

förfärligt den dagen men solen sken hela da-
gen, och jorden var varm. Vi hade brölloppet hos
Pelles föräldrar, på e.m. när vi åt middag
så kom det in en främmad katt, havgick
rakt över golvet och hopprade upp i mitt
knä, jag blev riktigt rädd jag undrade vad
det skulle betyda. Det kom en kvinna fram
till mig som var med på brölloppet hon sade
hör inte ner katten ty då hör du bort lyden,
hon sade ju ska se de att du får den bästa
kreatur, det har ju sitt namn på sig. Då blev
jag glad ty tyvärr har jag varit sen jag var
barn. Vi bodde hemma till svärfars på som-
maren medan vi byggde hör så vi flyttade
in här på hösten den 2 december. Jag har
många minnen av den sommaren på våren
var jag med värfar ute och fiskade gäddor
i rymjön och vi fick så många sådana fort

Jag minns fredagen förringst har förfärligt
det åskade och regnade, det var en tor som-
mar det året och förfärligt varmt i rågskör-
den gräslan blev dålig, det var en tor höst så
potatis och rorer blev små. Som sagt förut
så delade vi tingshuset så det blev två hus
och en del ut hus, så vi bor i gäts gamla ting-
hus. Jag minns den kvällen jag fick lägga mig
i säng hem hur tryggt det kändes, jag knäpte
mina händer och täckade fad för jag fått eget
hem ty jag hade ju alltid varit bortä och
ej varit tillsammans med sjukon. Jag minns
hur människor skrämde mig och sade det
kommer till att spräcka i huset. När vi bott
här en vecka så skulle min man hjälpa sin
bror att träska råg, han gick kl 5 på morgo-
nen, en timme efter skulle jag stiga upp och
gå ut i backgården, när jag stod och forts

klädde mig så smalt det ett skott skapare
än ett vanligt börschott, då blev jag rädd
jag pelade mig ut i badgårdens i rappret så
när jag gjort undan där så började det att da-
gas då var det ej så kurligt. När jag kom i
skafferiet och skulle repnera mjölken så
fick jag se språket. Vi hade köpt en ny
små flästa av ekträd, jag hade kärnat lagen
föret, efter det jag hade haft natten i korn
så hade den kärnat ut, så bandjernet
brast och det var det som small så bra.
Det är det enda språke som jag hört och sett
här. Vi var 31 år gamla när vi gifte oss och fick
börja med knappt ingenting, vad jag sprerat all
det jag hade gick åt inom hus. Året 1912
red en kall vinter och det året föddes vår
förste son. 1912 dog min svärfar helt plötsligt
jag var där och skulle hjälpa min mor att
foto

haha till jag, vi åt frukost tillammans, sen gick han och hade sig om några minuter var han död. Jag minns vilken upståndelse det blev ty. När i byn hade en handlande som hette Lindkvist åt honom hade snärpar skrivit på vecklar så många så det tog hela året som han var skuldsatt ha. Jag minns hur rött vi hade det, det året ty vi var skyldiga pengar för gården så vi fick låna skappt pengar. Hos handlanden blev det konkurs och han fick hålla aktien och sälja ut allt i affären. Jag minns också hur mycket regn det kom sommaren och hösten 1912. Jag minns så väl hur brätt vi hade med att höra regnen dag, vi hördes in allihop utom 30 trävar, det var de första dagarna i augusti, vi var nästan döende som fick regnen bärjad, det höjdes att regna på nätter och höll på hela fört

månaden. Jag minns den 9 då kom min bror
hit från bröllopsresa, när di' kom så sken so-
len dagen efter regnade det, ja det regnade
varanda dag hela veckan men di' var här
så di' kunde inte gå ut någonstans, vi har
en slättermad här intill äggår, från kvällen
en dag när vi lade oss så var det gräs på ma-
den på morgonen när vi steg upp så rodde
di' med hästar där, så mycket regn kom det
för natten. Jag minns hur dålig rågen blev den
vårto i högarerna så när di' skulle köra in
den så hade di' en kubba och gav på lagren
och hackade av det gröna innan den lades
ner i ladan. Det höll från att regna hela kös-
ten, jag minns hur vi fick Tömna potatishä-
laren varje dag. Jag minns hur det regnade
jagafte och fulldagen, det året märker begravas
tre dyggnar det regnade på kvällen forts

så folket bärade för att resa hem, jag glöm-
mer aldrig hur det regnade den natten jag
traddo att vi skulle tjunka innan dagen,
sen var det någon uppehållsdag i helgen men
regnet höll på gunga i månad ut. Har den
vädretiken blev sen mins jag inte men det
blev en tidig och varm vår, det var så varmt
när vi sådde haure så en kunde inte gå
härskatad, jag mins hur gott om smårit det
var det året då körde di rilla loren med häst
här kom det ena lanet efter det andra di
sådde för 8 "skilling" (14 öre) valen. Di gamla här
omkring sade att det bådes misväxt och olycka
ty likadant var det året före 1868, di folk så
mycket så då sade di så di örto med skaffer
men så ble då mers växt må doät ötte, det
blev så vacker gröda det året, di gick och
satt märke på sädesstrån på källan för

har mycket ol' väder för natten detta år blev
det en god gräda, men baka brädb av det
mjöl som blev efter sägen förra året var
värtan smöjligt. År 1914 föddes vår första
dotter, nog minns jag den dagen, vi tröskade den
sista säden på dagen den 7 på natten den 8
föddes flickan, vi skulle slakta en gris den da-
gen slakteren kom och grisen blev slaktad
jag var glad att jag släppte att vara med ty-
det var ett förfärligt yväder med höga drifor
den snön blev liggande till fram från vint-
ren, det blev tidig vår det året också och mycket
varmt, det kom inget vidare regn så det var
såd som inte kunde gro, här fick vi inte regn
hela sommaren, det regnade lite i 8 veckan i
mitten av maj sen regnade det inte förrän i
början av september. Jag minns hur billigt all-
ting var innan kriget bröt ut försto

vi sådde en spräckkalu och för den fick vi
20 öre kilot. Jag minns hur varmt det var den
sommaren. En kunde inte stiga med bara
foten på jorden ty då brändes det såden blev
så kort och dålig den 1 augusti hade vi tagit
av både vete och råg och korn, rågen blev
bra men vårsäden fick vi räfsa ihop vi
kunde inte binda den. Den 1 augusti fick vi höra
om att en farter till Ville var döll så vi skickade
i begravning. Jag minns den 5 augusti när kriget
bröt ut kl 4 på morgonen ringde det
i kyrkorna höromkring, då stannade utställde
soldaterna marscherade på vägen klädda
i uniform. Det var inte vanligt att köpa
krans från staden då på en begravning den
gjorde de själva. Jag skulle göra en kran av
blung mina trädgårdslonmor hade veimrat
mer av torke, jag gick till en gammal forts